

+ این بار می‌آید مشهد که بماند

+ جغرافیای آرمان خواهی در اندیشه امام شهید

+ وداعی فراتر از سوگواری

+ خانه تاریخ‌ساز سرشور ۲۷

+ چرا ترامپ عصبی شد و تفاهم را لغو کرد؟

۴ ۳ ۲ ۱

تشییع اربعینی بر دوش امت

بدرقه پیکر امام شهید در نجف اشرف و کر بلائی معلا نشان داد ولی جامعه فقط

رهبر یک سرزمین جغرافیایی نیست بلکه نماد وحدت مسلمانان است

درباره فروپاشی یک برساخت رسانه‌ای که رهبران ایالات متحده در ۲۵ سال گذشته ایجاد کرده‌اند

چرا ترامپ عصبی شد و تفاهم را لغو کرد؟

مهدی زارع، روزنامه‌نگار | چرا
ترامپ به تفاهمی که بین خودش و دکتر پزشکیان امضا شده بود و اتفاقاً به عنوان یک تفاهم خوب معرفی کرده بود پایبند نماند و دیروز رسماً آن را ملغی اعلام کرد؟

پاسخ خیلی کوتاه و پیچیده است: برساختی که ترامپ و دیگر رهبران آمریکا از ایران و رهبری آن ایجاد کرده بودند و بر پایه آن حمله به کشورمان توجیه پیدا می‌کرد در نتیجه صحنه‌های ایجاد شده در تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب فروپاشیده است. در چنین برهه‌ای او تصمیم گرفته فضا را به نحوی جلو ببرد که شرایطی جدید و دستاوردی نوین برای آمریکا بسازد.

تصویری که ترامپ در دوره دوم ریاست جمهوری خود با کمک جریان عظیم رسانه‌ای و نهادهای رسمی جهان ایران و رهبری آن ساخته بود را می‌توان ادامه روایت اسلاف و دانست و در مواضع او پیگیری کرد. مواضعی که روز گذشته تازه‌ترین آن‌ها رسانه‌ای شد و شامل اظهارات توهین آمیز و تخریب‌کننده او علیه رهبران و مردم ایران بود. ترامپ در حاشیه نشست ناتو و نیز در گفت‌وگوهای پیشین خود، تلاش کرده تصویری دوگانه و کاملاً متناقض از ایران ارائه دهد: از یک سو، چهره‌ای اهریمنی از رهبری عالی کشور ترسیم و از سوی دیگر، خود را حامی مردم ایران معرفی کند. این دوگانگی، که ریشه در استراتژی روانی و رسانه‌ای او داشت، برای توجیه اقدامات خصمانه‌اش طراحی شده بود.

ترامپ در طول یک سال و نیم گذشته در مواجهه با رهبری ایران و به ویژه رهبری شهید، از هیچ لفظ تحقیر آمیزی فروگذار نکرده است. او بارها رهبری را با واژگانی چون «دروغگو»، «شیاد»، «آدم‌های شرور و بیمار» و حتی «فضولت و اراذل» خطاب کرده است. این الفاظ که در نشست خبری ۸ جولای به کار رفت، بخشی از یک روایت منسجم است که ترامپ از ماه‌ها پیش و رهبران ایالات متحده از بعد از جرج بوش، روی آن سوار بوده‌اند. پیش از این، در ۲۰ خرداد ۱۴۰۵، او در پیامی در شبکه اجتماعی تروث سوشال، رهبری ایران را «قلدر خاورمیانه» خوانده بود و با مدعی شدن حذف این قلدر، تلاش کرده بود این را یک دستاورد نظامی مفید برای همه منطقه به نمایش بگذارد. اما فراتر از این الفاظ رایج، ترامپ در سخنرانی آنکارا، رهبری و ملت ایران را به یک «سرطان» تشبیه کرد که باید «ریشه‌کن» شود. این تشبیه که بار سنگین خشونت و نسل‌کشی را با خود حمل می‌کند، نشان می‌دهد او نه تنها به دنبال یک تغییر سیاسی، بلکه به

دنبال حذف فیزیکی و کامل هرگونه ساختار قدرت در ایران است. او با تأکید بر اینکه «شما باید سرطان را زود قطع کنید» تلاش می‌کند رهبران ایران را فاقد هرگونه مشروعیت و عقلانیت معرفی کند و این تلاش خود را با این ادعا همراه می‌کند که «یک جوهرهای مشکل دارند. آن‌ها دیوانه هستند» و اگر لایق بودند، ۴۷ سال پیش به توافق می‌رسیدند.

تلاش برای مشروعیت‌زدایی از رهبری ایران و معرفی نظام حاکم بر ایران به عنوان شرورترین نظام منطقه البته مختص دوره ترامپ نیست. اسلاف او از شخص جرج بوش – کسی که ایران را محور شرارت نامید – به بعد همواره این رویکرد را داشته‌اند و تلاش می‌کرده‌اند برساختی که از ایران در جهان معرفی می‌کنند نظامی همراه با دیکتاتوری و قلدری باشد.

در نقطه‌ای کاملاً متضاد سران ایالات متحده و به ویژه ترامپ گزاره دومی با عنوان «مردم ایران» را هم در ادبیات رسانه‌ای جانداخته‌اند و این گزارش عبارت است از همه مردم ایران که به‌زعم آن‌ها از رهبران خود متنفرند و در جست‌وجوی آزادی هستند. ترامپ بارها مدعی شده به معترضان ایرانی وعده داده «کمک در راه است» و از آنان خواسته تا پس از پایان کار آمریکا، «دولت خود را تحویل بگیرند».

این ابزار تاکتیکی که هدف اصلی آن مشروعیت‌زدایی از نظام حاکم و رهبری ایران و القای این ایده است که میان ملت و دولت ایران، شکاف عمیقی وجود دارد، به‌عنوان بزرگ‌ترین و معتبرترین علت حمله آمریکا به ایران در رسانه‌ها مطرح شده است؛ «ترامپ آمده است تا با تغییر نظام دیکتاتور و خونریز حاکم بر ایران و حذف رهبران منفور این کشور، ایران را به مردمش برگرداند!»

دامنه این دروغ تکنیکی ترامپ تا آنجا بود که به نظر می‌رسد حتی خودش هم آن را باور کرده و انتظار داشت پس از حذف رهبری شهید ایران، مردم به خیابان‌ها بریزند و از اقدام او استقبال کنند، اما صحنه‌های همراهی بی‌سابقه مردم، به‌ویژه در عراق و ایران، این روایت را کاملاً در هم شکست. مراسم‌های باشکوه وداع و بدرقه و تشییع رهبر شهید انقلاب، وحدت ملی و محبوبیت رهبری را به رخ جهانیان کشید و نشان داد تصویر ارائه شده توسط سران ایالات متحده نه درباره مردم ایران درست بوده و نه درباره رهبری ایران؛ حالا همه می‌دانند رهبری شهید ایران «پدری محبوب» بوده است نه «قلدری منفور».

در مواجهه با این فروپاشی روایی، ترامپ ناچار شده به زبان خشن‌تر و لحن تخریب‌کننده‌تری روی آورد تا شاید

آماده‌باش در شیخ‌نشین‌ها و افزایش ۶ درصدی قیمت نفت

گروه جهان | کشورهای حاشیه خلیج فارس بار دیگر در وضعیت جنگی قرار گرفته‌اند. در پی تشدید تنش‌های نظامی ۴۸ ساعت اخیر و نقض عهد آمریکا که با حملات هوایی این کشور به بیش از ۸۰ هدف در سواحل خلیج فارس همراه بود، کشورهای حاشیه خلیج فارس خود را برای بدتر شدن سریع شرایط امنیتی آماده می‌کنند.

این تنش‌ها با اعلام نظر صریح دونالد ترامپ، رئیس جمهوری آمریکا در نشست ناتو در آنکارا به اوج رسید؛ او گفت از نظرش آتش‌بس میان آمریکا و ایران «پایان یافته» است.

دور تازه مذاکرات آمریکا و ایران در چارچوب توافق برای پایان دادن به جنگ قرار بود امروز برگزار شود و واکنش هماهنگ کشورهای خلیج فارس به شعله‌ور شدن دوباره درگیری‌های نظامی و سیاسی نشان می‌دهد از نظر آن‌ها بازگشت به جنگ گزینه قابل قبولی نیست.

قطر که یکی از دو میانجی اصلی مذاکرات آمریکا و ایران به شمار می‌رود و نقش تعیین‌کننده‌ای در این روند داشته، پس از حملات هوایی شبانه آمریکا به ایران در واکنش به اقدام‌های نظامی سپاه در تنگه هرمز، ابراز نگرانی شدید کرد.

وزارت خارجه قطر افزود: «باید منطقه را از تبعات حملات بی‌دلیل مصون نگه داشت، مسیر گفت‌وگو و دیپلماسی را ادامه داد، از شدت تنش‌ها کاست و بر دستاوردهای بدست آمده در چارچوب یادداشت تفاهم بنا کرد».

همزمان رویترز در تحلیلی نوشت: رویارویی دوباره میان دونالد ترامپ و ایران، ثبات تنگه هرمز را به شدت تهدید کرده و کشورهای خلیج فارس را در موقعیت دشواری قرار داده است. پس از توافق موقت ۱۷ ژوئن که قرار بوده درگیری‌ها پایان دهد، حملات متقابل اخیر شامل ضربه‌زدن ایران به نفتکش‌های قطر و عربستان و پاسخ نظامی آمریکا با بمباران اهدافی در ایران و حملات متقابل تهران به پایگاه‌های آمریکایی در بحرین و کویت، این توافق را عملی‌اش اثر کرده است. ترامپ اعلام کرد توافق «تمام شده» و قیمت نفت نیز ۶ درصد جهش کرد و به نزدیکی ۸۰ دلار رسید. هر دو طرف از جنگ تمام‌عیار پرهیز می‌کنند، اما تنش بر سر کنترل تنگه هرمز که یک پنجم نفت جهان از آن عبور می‌کند، ادامه دارد. ایران با اختلال در کشتیرانی می‌خواهد قدرت خود را نشان دهد و آمریکا و کشورهای خلیج فارس بر آزادی ناوبری اصرار دارند که این، وضعیت را به یک بحران مزمن تبدیل کرده است. این ناپایداری، زنجیره تأمین انرژی خلیج فارس را مختل کرده و تولیدکنندگان را با چالش جدی روبرو کرده است. خریداران آسیایی که ۸۰ درصد صادرات نفت و گاز منطقه را تشکیل می‌دهند، به سمت تنوع‌بخشی به منابع مانند آمریکا، برزیل و غرب آفریقا حرکت می‌کنند حتی با هزینه بالاتر، زیرا امنیت تحویل برایشان اولویت دارد. کشورهایمانند کویت و قطر که مسیرهای جایگزین محدودی دارند، بیشترین آسیب‌رانی بینند. تلاش برای راه‌اندازی دوباره حدود ۱۱ میلیون بشکه تولید روزانه که در زمان محاصره متوقف شده بود، با تأخیرها و تراکم در تأسیسات مواجه شده و جریان مداوم و قابل پیش‌بینی نفت خاورمیانه که بازارهای جهانی به آن نیاز دارند، همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. در نتیجه، بازارها باید با حق بیمه ریسک ژئوپلیتیکی بالاتر کنار بیایند.

دیدگاه

این بار می آید مشهد که بماند

رضا پیراسته| امروز، میزبانیم، از بعد چندبهار و تابستان، از بعد چند پاییز و زمستان که نتوانستیم میزبان باشیم، امروز دوباره میزبانیم. آقا امروز میهمان مشهد است و آمده است تا بماند. بعد از این دیگر بین ما مشهدی‌ها و آقا، جدایی نخواهد بود. مشغله‌های کشورداری، دیگر آقا را ما دور نخواهد کرد. حالا از امروز، هر بار که به زیارت برویم، می‌توانیم آقا را هم زیارت کنیم. از خواندن امین‌الله که فارغ شدیم می‌توانیم کنار آقا هم بنشینیم و یک دل سیر، دیدارها را تازه کنیم. از خودمان بگوییم و اینکه هنوز عکس آقا را به دیوار خانه داریم و آقا از بهشت خواهند گفت: از تنعم همنشینی با حضرت(رضاع).

می‌دانیم که حضرت(ع) با خدامشان مهربان هستند و با زوارشان. امروز زائری و خادمی، از پس عمری مجاهدت به جوار جود حضرت(ع) خواهد آمد و در سایه آفتابی ایشان، آرام خواهد گرفت.

آقا! سلام ما را هم به حضرت(ع) برسانید. جایی گفته بودید شیرین‌ترین لحظات برایتان لحظاتی است که به آستان قدس، به جوار ملکوتی حضرت رضا(ع) مشرف می‌شوید. از امروز شادترین و کامروترین زائر حضرت(ع) حتماً شما هستید که از همین ساعت‌ها تا ابد در خدمت حضرت رضا(ع) خواهید بود. آقا! خوش به سعادتتان. حالا هر بار که به زیارت قدس حضرت رضاع) مشرف بشویم، رنگ صدای خدا در گوش جانمان می‌پیچد که خطاب به خادمان بارگاه قدس رضوی گفته بودید: «حقاً و انصافاً خدمت آستان مقدس امام هشتم علیه‌السلام وقتی با شرایط و شئون ویژه آن انجام بگیرد، از بزرگ‌ترین ارزش‌ها و بزرگ‌ترین افتخارات است و امروز چنین چیزی میسر است و وجود دارد، بنده هم افتخار می‌کنم اگر چه به نام و نه به عمل جزء شما هستم و مشرف به خدمت این آستان قدسم… این سخن دل را با شما در میان بگذارم که دل ما آنجایی است که شما همواره در آنجا مشرفید و خوشا به حالتان و حقیقتاً شیرین‌ترین لحظات برای بنده، آن لحظاتی است که به آستان قدس مشرف می‌شوم.»

روزشمار جنگ | روز صد و سی و یکم

دیروز عتبات عالیات میزبان سوگواران و پیام‌آوران مقاومت بود

یکصدا در قیام، یکپارچه در دفاع

گروه سیاسی | صدوسی و یکمین روز جنگ با دو رویداد همزمان اما متضادقم خوردن نخست بدرقه‌بیکر رهبر شهید در شهرهای مقدس نجف و کربلا با حضور صدها هزار نفر از شهروندان مشتاق عراقی و دیگری آتش‌بازی ترامپ در ساحل تنگه‌هرمز؛ آن هم به دنبال شلیک موشک‌های سپاه پاسداران به دو کشتی تجاری.

این دو صحنه، و اوینگر راه‌برد ویژه جمهوری اسلامی در روزهای حساس کنونی است. از یک سو، نمایش اتحاد ملی و استمرار راه شهید و از سوی دیگر، یادآوری این حقیقت که قدرت نظامی ایران، اهرم فشار اصلی در معادلات منطقه‌ای باقی مانده است. کاروان تشییع در قم و آتش‌گرفتن نفتکش قطری در آب‌های عمان، دوروی یک سکه‌اند؛ سکه‌ای که این روزها در دستان نظام جمهوری اسلامی، سنگین‌تر از همیشه می‌چرخد.

عتبات عالیات؛ میزبان سوگواران و پیام‌آوران مقاومت

پس از چهار روز تشییع باشکوه در تهران و قم، بیکر مطهر رهبر شهید انقلاب و اعضای خانواده ایشان روز گذشته به نجف و سپس کربلای معلی رسید و صدها هزار نفر از مردم این شهر مقدس گرد هم آمدند تا به رهبر شهید انقلاب اسلامی ادای احترام کنند. تصاویر اسرالی از قم، نشان از امریک و عراق عظیم عاشقانی دارد که با پرچم‌های سرخ و شعارهای «مرگ بر آمریکا»، «مرگ بر اسرائیل»، بر عزم خود برای ادامه راه شهید تأکید کردند. بیکرهای مطهر در نهایت امروز پنجشنبه در مشهد به خاک سپرده خواهد شد. این کاروان سوگ که از تهران تا قم و عراق و سپس مشهد را درمی‌نورد، بی‌گمان بزرگ‌ترین بدرقه تاریخ معاصر ایران را رقم زده است.

موشک‌های هرمز؛ پیامی که شنیده شد

همزمان با مراسم تشییع، صدای انفجار در تنگه‌هرمز طنین‌آنداز شد. بنا بر گزارش‌ها، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دست‌کم دو موشک به سوی کشتی‌های تجاری در این آبراه شلیک کرده است. نفتکش «الرکایات» متعلق به شرکت قطری ناکیکلات، از ناحیه موتورخانه مورد اصابت قرار گرفته و آتش‌سوزی مهیبی در آن رخ داده است. یک نفتکش عربستانی نیز در این حمله آسیب دیده است. منابع آمریکایی تأکید کرده‌اند هر دو کشتی خسارت جدی دیده‌اند، اما تلفات جانی نداشت‌ه‌اند. این حملات هدفمند، نشان می‌هد ایران در تثبیت حکمرانی خود بر تنگه‌هرمز اصرار دارد و واشنگتن و متحدان منطقه‌ای باید این واقعیت مسلم را بپذیرند.

کارزار دیپلماتیک؛ ایران در موضع تهاجمی

همزمان با تحولات میدانی، کارزار دیپلماتیک نیز با شدت ادامه یافته است. سخنگوی وزارت خارجه به‌صراحت از آلمان خواست تا بابت «جنايات جنگی علیه ملت ایران» هزینه‌های سنگینی را بپردازد و سخنان وزیر خارجه این کشور درباره مین‌روبی در هرمز را «کاملاً شرم‌آور» خواند. در سوی دیگر، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا با لحنی تهدیدآمیز اعلام کرد با ایران به‌توافق خواهد رسید، یا «کار را تمام خواهند کرد». اما به نظر می‌رسد ایران با شلیک موشک‌های دبیروز، پاسخ خود را پیش از هرگونه تهدید جدیدی صادر کرده است؛ پاسخی که نشان می‌دهد جمهوری اسلامی افسار معادلات منطقه را در دست دارد.

لبنان و غزه؛ آتش‌بسی که شعله‌ور ماند

در جبهه‌های دیگر، رژیم صهیونیستی همچنان مشغول به کار است. حملات هوایی به جنوب لبنان و نوار غزه با وجود آتش‌بس‌های ادعایی، ادامه داد. روز صدوسی و یکم، تصویر دقیقی از معادلات جدید منطقه ارائه داد. ایران در اوج سوگ ملی، با نمایش همزمان اتحاد داخلی و قدرت نظامی، به دشمنان فهماند که جنگ تحمیلی، نه تنها خطی در اراده ملی ایجاد نکرده، بلکه عزم ایران برای تثبیت معادلات جدید در هرمز و فراتر از آن، راسخ‌تر از پیش شده است. موشک‌های شلیک شده از سوی ایران، پیام تشییع‌کنندگان را به گوش جهانیان رساند: این ملت، با شهادت رهبر خود، مصمم‌تر از همیشه شده است.

گروه سیاسی | «آرمان خواهی» کلیدواژه آشنایی است که در کلام امام شهید، بسیار پرترکار بود، اما این آرمان خواهی چه ابعدی دارد و چه رابطه‌ای با عقلانیت دارد؟ بازخوانی فرازهایی از بیانات حضرت آیت‌الله العظمی شهیدسیدعلی خامنه‌ای، ما را به فهم جغرافیای آرمان خواهی در سپهر اندیشه ایشان نزدیک می‌کند.

آرمان، حیات‌طیبه است

خب، انقلاب چه‌کار می‌کند؟ کاری که انقلاب در آغاز انجام می‌دهد، ترسیم آرمان هاست؛ آرمان‌ها را ترسیم می‌کند. البته آرمان‌های عالی، تغییرناپذیرند؛ وسایل تغییر پذیر است، تحولات روزمره تغییر پذیر است، اما آن اصول که همان آرمان‌های اساسی است، تغییرناپذیر است؛ یعنی از اول خلقت بشر تا امروز، عدالت یک آرمان است؛ هیچ‌وقت نیست که عدالت از آرمان بودن بیفتند؛ آزادی انسان یک آرمان است -آرمان‌های یعنی این جور چیزها- آرمان‌ها را انقلاب تصویر می‌کند، ترسیم می‌کند، بعد آن وقت به سمت این آرمان‌ها حرکت می‌کند. حالا آرمان را ما اگر بخواهیم در یک کلمه بگوییم یک‌تعبیر قرآنی برایش بیابویم، «حیات‌طیبه» است که: *قُلْ نَحْيِيْكُمْ حَيٰوةً طَيِّبَةً، اِلَيْكُمْ يَرْجِعُوْنَ اِلٰهِيْكُمْ لِيَاذَعَبْكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْ؛* شما را زنده کند، دعوت بخیمر و همه بیخمران به حیات است؛ چه جور حیاتی؟ طبیعاً حیات‌طیّبه.

۲۵ شهریور ۱۳۹۴/ بیانات در دیدار فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

افتخار باید بکنیم؛ به هویت ملی و آرمان‌ها

هویت ملی باید در مجموعه نخبه کشور تقویت بشود، باید احساس کنند که ایرانی مسلمانند، باید افتخار کنند به اینکه ایرانی مسلمانند؛ این باید در آن‌ها تقویت بشود؛ باید افتخار کنند که تتمه‌ودنیاله یک تاریخ بسیار شرافتمندانه و باارزشند؛ دانش ما یک روز دنیا را در تصرف داشته، فلسفه ما یک روز برترین فلسفه در دنیا بوده، دانشمندان ما، حقوق ما، فقه ما همین جور؛ ما دنباله آن تاریخ هستیم. البته انقطاع پیدا شده -گفتم که اقلاً ۲۰۰ سال انقطاع حاصل شد- لکن بعد از

فراخبر

محمداولایی | استنادی کربلادر تبلیغات شهری خودورود نخستین زائر اربعین حسینی در سال جاری را خیرمقدم گفته است؛ «الشهید القائد آية الله العظمى السيد على الخامنئى»، بی‌راه نیست اگر تشییع رهبر شهید انقلاب در شهرهای عراق را در ادامه فرهنگ اربعین حسینی تلقی کنیم؛ بزرگ‌ترین تجربه عملی امت‌سازی در دوران معاصر که رهبر شهید انقلاب بر ظرفیت تمدن‌سازی معجزه‌آسای آن تأکید بسیار داشتند: «اگر از این ظرفیت‌ها استفاده‌شود، امت اسلامی به اوج عزت خواهد رسید.»

تشییع دیروز بیکر رهبر شهید ایران در عراق، یکی از معنادارترین رخداد‌های بین‌المللی دهه‌های اخیر بود. مراسمی که نشان داد رابطه دو کشور از جنگ تحمیلی در چارچوب دو دولت به همبستگی دو ملت در چارچوب نظام‌امت و امامت تبدیل شده است. در نظر تارک کلاسیک روابط بین‌الملل، ایران و عراق دو کشور مستقل هستند که در طول تاریخ تعارض منافع شدیدی هم‌داشته‌اند و به‌تازگی یکی از طولانی‌ترین و پررهنه‌ترین جنگ‌های متعارف قرن اخیر را از سر گذرانده‌اند. جنگی که طبیعاً باید به دشمنی‌های چندنسلی منجر شده باشد. به‌ویژه اینکه اتفاقاً مهم‌ترین

گزارش

هدایت جاوید | همزمان با به گوش رسیدن فریاد رسای خونخواهی از قاتلان امام‌شهید در مراسم باشکوه بدرقه‌فاد امت، نیروهای مسلح در چارچوب پیاده‌سازی ترتیبات مدنظر در تنگه هرمز، اقدام به هدف قرار دادن چندین کشتی که از قواعد ایران تخطی کرده، نمودند که روند‌های جاری رئیس‌جمهور ایالات‌متحده را به حدی عصبانی کرد که از کوره در رفته و مدعی شد توافق واشنگتن با تهران به خط پایان رسیده است!

نقطه آغاز تنش‌های اخیر به رخداد‌های در روز پیش بازمی‌گردد، سه‌شنبه در فضایی که تمشیت مراسم رهبر شهید در دست اقدام بود، نیروهای مسلح همیشه بیدار کشورمان برای گوشمالی برخی طرف‌ها که با گرای آمریکا در پی دور زدن نظم ایرانی در تنگه هرمز بودند که در بند یک تفاهم‌نامه با واشنگتن به‌صراحت به آن اشاره شده بود، پنج کشتی متخلف در آبراه را هدف قرار دادند. در واکنش به تصمیم و راه‌برد قاطع کشورمان در خلیج فارس که با حمله پرتعداد به کشتی‌های متخلف خود را نشان داد، آمریکا روز گذشته در نخستین واکنشی که از دستپاچگی تصمیم‌سازان کاخ‌سفید حکایت داشت، از لغو مجوز معافیت موقتی که دو هفته پیش بر اساس تفاهم مذکور برای صدور نفت ایران صادر شده بود، خبر داد. در ادامه ارتش متجاوز در چند موج حمله برخی نقاط ساحلی در استان بوشهر، هرمزگان و خوزستان را هدف قرار داد که منجر به شهادت و زخمی شدن چند تن از هموطنانمان شد. براساس ادعای فرماندهی مرکزی ارتش آمریکا موسوم به سنکام در تهاجمی که واکنشی و تلافی جوانانه خوانده شد؛ بیش از ۶۰ قایق کوچک و بیش از ۸۰ سایت نظامی ایران هدف قرار گرفته است. در مقابل طبق بیانه‌ای که روابط‌عمومی کل سپاه پاسداران صادر کرده، نیروی دریایی و هوافضای سپاه در عملیات مشترک موشکی و پهپادی اولیه، ۸۵ نقطه از تأسیسات

بازخوانی فرازهایی از بیانات حضرت آیت‌الله العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای درباره آنچه دلیل زنده بودن انقلاب اسلامی است

جغرافیای آرمان خواهی در اندیشه امام شهید

پیروزی انقلاب، آن حرکت عظیم تاریخی ادامه پیدا کرده و با همه مشکلات و با همه کارشکنی‌های پیشرفت کرده‌ایم. افتخار باید بکنیم؛ به هویت ملی و آرمان‌ها.

۲۵ مهر ۱۳۹۷/ بیانات در دیدار نخبگان و استعداد‌های برتر علمی

ملت‌دل بسته به این آرمان‌ها است

باهمین حرکت تداوم انقلاب و استمرار انقلاب، امروز حمدالله انقلاب، هم زنده است، هم زاینده و تولیدکننده است. اینکه شما می‌بینید جبهه استکبار این جور در مقابل انقلاب و در

مقابل ملت انقلابی ایران می‌ایستد و این جور دشمنی می‌کند، به‌خاطر این است که انقلاب زنده است. اگر انقلاب نبود، این‌ها

داعی نداشتند این قدر خیانت و ملعنت به خرج بدهند در مقابل ملت ایران. حالا «زنده بودن انقلاب» یعنی چه؟ یعنی

دل‌بستگی نسل‌های جدید کشور به آرمان‌های انقلاب. امروز مردم دل‌بسته همان آرمان‌هایی هستند که انقلاب مطرح کرد؛ یعنی استقلال ملی، عزت ملی، رفاه ملی، عدالت اجتماعی، تحقق جامعه اسلامی و درنهایت، همان طور که عرض کردیم،

بدرقه بیکر امام شهید در نجف اشرف و کربلای معلان نشان داد ولی جامعه فقط

رهبر یک سرزمین جغرافیایی نیست بلکه نماد وحدت مسلمانان است

تشییع اربعینی بر دوش امت

هدف بانباشن تعمیق شکاف‌میان دو کشور و تقویت هویت عربی در برابر صدور انقلاب بود.

اما وقتی فراتر از تعاریف خشک دولت‌ملت و مرزهای جغرافیایی اش، رابطه میان مردم منطقه مبتنی بر هویتی

بالادستی، مثل اشتراک در فرهنگ و اعتقادات باشد، چنین اختلافاتی رنگ می‌یازد و جای خود را به هم‌گرایی، هم‌دردی و ایثار می‌هد. بر این اساس این جنگ هشت‌ساله، هیچ‌گاه به روایت غالب رابطه دو ملت تبدیل نشد. اندک خاطرات سپاه جنگ نیز طی دو دهه گذشته با راهپیمایی اربعین به حاشیه‌رانده شده و اعتماد میان دو ملت تا حد زیادی بازیابی شده است. حالا مرزهای ایران و عراق امن‌تر و مردمی‌تر از هر مرز دیگری هستند و نگاه‌های امنیتی جای خود را به همکاری‌های مردمی و شبکهای از ارتباطات دینی، فرهنگی و اجتماعی داده است. همان شبکهای که ظرفیت برگزاری

ترامپ نتوانست استیصالش از ایستادگی مردم ایران را پنهان کند

توافق واشنگتن - تهران در خط پایان

مهم‌نظامی آمریکا در بندر سلمان، منطقه پنجم دریایی بحرین و پایگاه هوایی علی‌السلام کویت را در هم کوبیده و یک پهپاد MQ۹ دشمن که قصد دخالت در عملیات را داشت، سرنگون کردند.

ترامپ بار دیگر زیر میز دیپلماسی زد

زد و خورد جاری در حالی بود که ترامپ همزمان تلاش داشت با شرکت در نشست جاری ناتو در ترکیه آن را به صحنه قدرت‌نمایی و فخرفروشی به متحدان در زمینه مقابله با کشورمان تبدیل کند. اتفاق‌های گفته‌شده اما وی را در تنگنا قرار داده و مجبور به واکنش کرد. رئیس‌جمهور ایالات‌متحده که به نظر از سرسختی تهران در اجرای چارچوب مد نظر خود در تنگه هرمز به ستوه آمده، با تکرار ادبیات زشت و زنده علیه مسئولان ایرانی، در مقابل دوربین‌ها چنین گفت: «دیگر نمی‌خواهم با ایران تعامل کنم، به نظرم تفاهم‌نامه با آن‌ها به پایان رسیده است.» «دونالد» که شامگاه ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷، با اعلام خروج دولتش از برنامه جامع اقدام مشترک، نقطه آغاز یک دوره تنش‌زایی با تهران را کلید زد، این بار هم این چنین در حرکتی که خروج یک طرفه او از برجام را به‌خاطر آورد، زیر میز دیپلماسی زد. در ادامه هم اگرچه برخی رسانه‌های غربی تلاش کرده‌اند این گونه القا کنند، که ترامپ در نشست ناتو لغو توافق با ایران را تأیید نکرده، با این حال رویکرد قلدرمآیانه و تصمیمات احساسی و بی‌پایه مستأجر کاخ‌سفید بی‌اعتمادی تهران به وی را شدت خواهد بخشید. همین نوع نگاه بود که سبب شد

بازخوانی فرازهایی از بیانات حضرت آیت‌الله العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای درباره آنچه دلیل زنده بودن انقلاب اسلامی است

جغرافیای آرمان خواهی در اندیشه امام شهید

رفتن به سمت این آرمان‌ها درمان دردهای کشور است؛ در دسر نیست، رفغ در دسر است؛ انقلاب این جوری است.

۴ خرداد ۱۴۰۱/ بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی

آرمان خواهی یعنی امیدو عقلانیت

جوان‌های عزیز! راه روشن را با جدیت دنبال کنید؛ راه روشن انقلاب و اسلام و کشور و نظام و مانند این‌ها را با جدیت دنبال بکنید؛ کشور به شماها نیاز دارد. در این راه،[احتیاج دارید به آرمان خواهی-یکی از این چند چیزی که واقعاً به آن نیاز است، آرمان خواهی است]-احتیاج دارید به امید، احتیاج دارید به عقلانیت. این [جور] است. آرمان خواهی یعنی همان [نگاه به] افق‌های دور که اشاره کردم؛ این اگر نباشد، [حرکت] امکان ندارد؛ «آرمان خواهی» موتور پیشران حرکت است؛ «امید» سوخت این موتور است؛ اگر امید نباشد، این موتور حرکت نمی‌کند. آرمان خواهی در دلش می‌ماند و غصه‌اش را می‌خورد اگر امید وجود نداشته باشد؛ «عقلانیت» هم فرمان این موتور است؛ باید با عقلانیت فکر کنید و خوردزی نکنید و پیش بروید.

۲۹ فروردین ۱۴۰۲/ بیانات در دیدار رضوانی دانشجویان

خلاصه آرمان‌های جمهوری اسلامی در دو آرمان

باید دنبال آرمان باشیم. به نظر من جمهوری اسلامی می‌تواند آرمان‌های خودش را در ذیل دو عنوان کلی خلاصه کند: یک عنوان عبارت است از «اداره کشور به شیوه اسلامی»؛ عنوان دوم، «ارائه یک الگو به مردم جهان برای اداره خوب یک کشور»؛ این دو آرمان است. شما باید برای این دو آرمان تلاش کنید؛ شما باید روی این راه‌هایی که می‌تواند این دو عنوان کلی را تحقق ببخشد فکر کنید، کار کنید؛ محافل دانشجویی، نشست‌های فکری دانشجویی، مطالعات دانشجویی، ارتباطات دانشجویی با صاحب‌نظرانی که دانش خود را به انقلاب‌اند، باید در این جهت باشد. فکر کنید ببینید برای تحقق این دو عنوان چه کار باید کرد، چه تلاشی باید کرد، چگونه باید تلاش کرد.

۱۹ فروردین ۱۴۰۳/ بیانات در دیدار رضوانی دانشجویان

این البته در چارچوب اندیشه سیاسی انقلاب اسلامی و نظام امت و امامت موضوع غربی نیست. ایران و عراق دو ضلع یک حوزه تمدنی‌اند که عناصر مشترک فراوانی دارند؛ از مرقد مطهر عتبات تا حوزه‌های علمیه و مناسکی مثل اربعین. امام‌یاولی جامعه‌نیز، صراف‌رهبر یک سرزمین جغرافیایی نیست؛ بلکه نماد وحدت امت است و حتی اگر در جغرافیایی بسط ید رسمی نداشته باشد، مرجعیت و شأنیت اجتماعی و حتی سیاسی خود را خواهد داشت. واضح است که این مشایعت صرفاً یک مراسم سوگواری نبود و پیام‌های مذهبی، اجتماعی و سیاسی فراوان داشت؛ از امتداد نفوذ فرهنگی و مذهبی فراتر از مرزهای ایران تا قدرت نرم جمهوری اسلامی و سرمایه نمادینی از اعتبار و منزلت بین‌المللی که همه این‌ها می‌تواند بر مناسبات قدرت و روابط منطقه‌ای اثرگذار باشد. این تشییع نمادین می‌تواند حیات و پویایی محور مقاومت، به‌ویژه پیوندهای عمیق ایران و عراق را پس از جنگ و تحولات سیاسی در عراق به رخ بکشد؛ به‌ویژه اینکه مشارکت و حضور در این مراسم برای مردم منطقه، نوعی اعلام موضع در برابر آمریکا و کنشی حادقلی در اعلام آمادگی برای مبارزه در این میدان تلقی می‌شود.

نمی‌توان با مهره‌چینی زمین‌بازی را به‌ضرر ایران تخفیر داد.

دوم، به اعتقاد نویسنده، افزایش ارادی تنش در هرمز توسط تهران که واکنشی به بدعهدی طرف مقابل در اجرای مفات تفاهم اخیر است را در این مقطع باید بازی هوشمندانه مقابل دسیسه تیم ترامپ تلقی کرد. واقعیت

این است که کاخ سفیدنشینان با سوءاستفاده از آرامش ایجاد شده در خلیج‌فارس به سبب آتش‌بس، افزایش صدور نفت با نیت پر کردن مخازن خود را کلید زده و همزمان ترامپ با بهره‌برداری تبلیغاتی از این موضوع تلاش کرد ضمن پایین آوردن قیمت سوخت در آمریکا، موضع جمهوری خواهان را پیش از انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره تقویت کند.

خط و نشان فرمانده جدید

البته اینکه حملات به کشتی‌های متخلف در هرمز دقیقاً پس از انتخاب فرمانده جدید نیروی دریایی سپاه انجام گرفت هم معنادار است. اوایل همین هفته بود که منابع خبری انتخاب دریا‌دار پاسدار علی‌عطامی به عنوان فرمانده جدید نیروی دریایی سپاه پاسداران و به عنوان میراث‌دار سردار بزرگ شهید علیرضا تنگیسیری را رسانه‌ای کردند. عطامی‌پیش‌تر فرمانده منطقه پنجم نیروی دریایی سپاه بود که مقر آن در بندر لنگه و حوزه مأموریتی آن از نقطه انتهایی جزیره قشم به‌اضافه منطقه جزایر نازعات تا غرب جزیره کیش است؛ جغرافیایی که دقیقاً بر تنگه هرمز مشرف است. در شرایطی که برخی منابع غیررسمی چنین نوشته‌اند؛ در نیروی دریایی سپاه معروف است که سردار تنگیسیری در مقابل سردار عطامی دیپلمات محسوب می‌شود! افزایش حملات ایران پس از انتخاب فرمانده کارکشته و آشنا به صحنه درگیری در خلیج‌فارس را باید پیام روشنی به دشمن تلقی کرد؛ اینکه از این به بعد باید بیشتر حواسش به اقداماتش باشد.

روایتگر سال‌های جوانی رهبر شهید ایران

خانه تاریخ‌ساز سرشور ۲۷

بازدید آذرخش

عفت‌رضوی در محله کهن سرشور مشهد جایی در نزدیکی بارگاه نورانی امام رضا(ع) خانه‌ای آرام و بی ادعا ایستاده است؛ خانه‌ای که دیوارها و اتاق‌های ساده‌اش، روایتگر سال‌های جوانی ابرمردی است که قرار است سال‌ها بعد با لقب «آقای شهید ایران» شناخته شود. حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی حسینی خامنه‌ای، رهبر شهید ایران در سال ۱۳۴۳ ازدواج کردند و سال‌های نخست زندگی مشترک خود را در خانه‌ای استیجاری گذراندند. پس از گذشت چهار سال، در سال ۱۳۴۷ در این خانه در محله سرشور، مالک و ساکن می‌شوند. در واقع سال‌های جوانی رهبر شهید از سال‌های ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۷ در این خانه سپری شده و سه فرزند ایشان از جمله رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله‌سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای، در همین منزل به دنیا می‌آیند؛ خانه‌ای که خیلی زود، فراتر از یک محل سکونت و به یکی از پایگاه‌های مهم مبارزات انقلاب اسلامی در مشهد در آن سال‌ها بدل می‌شود.

حیات و اتاق‌های این خانه علاوه بر سادگی و بی‌آلایشی، نمایشی از یک سبک زندگی ایرانی اسلامی در دهه ۴۰ است. این خانه دودر ورودی دارد؛ دودری که هر کدام قصه‌ای از روزهای مبارزات سال‌های انقلاب را در خود پنهان کرده‌اند. در سال‌هایی که مأموران ساواک رفت و آمدهای این خانه را زیر نظر داشتند و حتی در اطراف آن خبرچین‌هایی را گماشته بودند، بسیاری از مبارزان و میهمانان این خانه برای آنکه شناسایی نشوند، از یک در وارد و از دری دیگر خارج می‌شدند. از در داخل کوچه فرعی که وارد حیاط شوی، پیش از هر چیز سادگی فضا چشم‌را می‌گیرد. حوضی کوچک در میانه حیاط و درختانی سرسبز که به گفته مسئولان بیت، به طور حتم درخت انجیر و چسبک بزرگ‌روی دیوار حیاط، به دست خود رهبر شهید کاشته شده است. سنگ فرش پله‌ها و موزائیک حیاط، همان‌هایی است که در آن سال‌ها رهبر شهید روی آن پا گذاشته‌اند. طبقه پایین این منزل چهار پله به سمت زیرزمین دارد که اکنون در قالب موزه اسناد، برخی از اسناد مربوط به خانه و اسنادی از سال‌های مبارزات ایشان در سال‌های مختلف زندگی در آنجا نگهداری می‌شود. کف این زیرزمین، حوضی لوزی شکل با کاشی‌های آبرنگ دارد که همانه سبک خانه‌های دوره ۴۰ و ۴۰+ را به ما یادآوری می‌کند.

از پله‌های حیاط که وارد طبقه بالا شوی، اول وارد راهروی کوچکی

خراسان جنوبی

برپایی ۳۴۰ موبک مردمی در استان

حسین مرتضوی استاندار خراسان جنوبی گفت: ۳۴۰ موبک مردمی در مسیر خدمت به زائران امام شهید برپا شده است. سیدمحمدرضا هاشمی در جریان سفر به شهرستان بشرویه در جمع خبرنگاران با بیان اینکه خراسان جنوبی با تمام ظرفیت برای خدمت‌رسانی به زائران ول‌دلدان امام شهید پای کار آمده گفت: از چندین هفته گذشته ستاد استقبال و برنامه‌ریزی برای خدمت‌رسانی به زائران با بیش از ۱۸۰ کمیته تخصصی در استان تشکیل شده است و همه دستگانه‌ها با روحیه‌ای جهادی در حال انجام مأموریت‌های خود هستند.

وی با اشاره به بازدیدهای میدانی از شهرستان‌های طَبس، عشق‌آباد و بشرویه افزود: آنچه در این بازدیدها پیش از هر چیز جلوه‌گر بود عشق، ارادت و حضور پرشور مردم در خدمت‌رسانی به زائران بود. مردمی که با وجود گرمای شدید هوا، با تمام توان در مسیر پذیرایی از زائران فعالیت می‌کنند و حقیقتاً باید در برابر این اخلاص و دلدادگی سر تعظیم فرود آورد. هاشمی با بیان اینکه بیش از ۳۴۰ موبک به همت مردم و موبک‌داران خراسان جنوبی در این استان و همچنین خراسان رضوی برپا شده، اظهار کرد: در تمامی این موبک‌امکانات لازم برای اسکان، اقامه نماز و پذیرایی از زائران فراهم شده و خدمات صبحانه، ناهار، شام و میان‌وعده شامل شربت، چای و آب خنک به صورت مستمر ارائه می‌شود.

استاندار خراسان جنوبی با قدردانی از همراهی فرمانداران، شهرداران، اعضای شوراهای اسلامی شهر، آتمه جمعه، نیروهای مسلح و سایر دستگانه‌های اجرایی در تأمین امنیت و خدمت‌رسانی به زائران، تصریح کرد: بخش عمده این اقدام‌ها با مشارکت و کمک‌های خودجوش مردمی انجام شده و این جلوه‌ای از عشق مردم به امام شهید و زائران حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا(ع) است. تمامی تمهیدات لازم برای اعزام علاقه‌مندان به شرکت در مراسم تشییع و وداع و تدفین پیش‌بینی شده و در همین راستا پنجشنبه در سراسر استان تعطیل اعلام شده است تا مردم بتوانند در این مراسم حضور یابند.

می‌شوی که روی دیوار آن شجرنامه ایشان وجود دارد. شجرنامه‌ای که نشان می‌دهد نسل ایشان به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد. در این طبقه چهار بخش به چشم می‌خورد؛ اتاق کار و فضایی که مربوط به جلسات عمومی تر و پاسخ به شبهات سیاسی افراد مختلفی بوده که به ایشان مراجعه می‌کردند. بخشی که مربوط به میهمانان خصوصی تر بوده، نزدیک به در شمالی خانه است و به شکلی تعبیه شده تا افراد بدون عبور از بخش‌های دیگر، مستقیم به اتاق میهمان وارد شوند و بخشی دیگر نیز مربوط به استراحت خانواده ایشان است.

قفسه‌های کتاب اتاق کار، تصویری متفاوت از صاحب خانه ترسیم می‌کنند. در کنار آثار فقهی و دینی که هر طلبه جوانی باید مطالعه کند، رمان‌های مشهور جهان نیز دیده می‌شود که نشانه‌ای از علاقه عمیق ایشان به ادبیات و مطالعه دارد. همین اتاق، میزبان گفت‌وگوهای علمی، فرهنگی و سیاسی بوده و بسیاری از چهره‌های مبارز آن روزگار در همین فضای کوچک گرد هم می‌آمدند. شخصیت ایشان فقط به کار علمی و فعالیت انقلابی خلاصه نمی‌شده، در گوشه یکی از اتاق‌ها میبل‌های زورخانه‌ای به چشم می‌خورد که روزگاری در دستان رهبر شهید در زورخانه‌های مشهد چرخیده‌اند. نه فقط ورزش که شعر هم یار روزهای جوانی این طلبه ساده‌یست بوده و در انجمن ادبی فرخ با همان لباس روحانیت شرکت می‌کردند که گفته می‌شود غزل «دل‌بسته یاران خراسانی خویشم» برای پنج عضو اصلی این انجمن ادبی که همگی به رحمت خدا رفته‌اند سروده و خوانده شده است.

سادگی درگوشه گوشه این خانه جریان دارد؛ از گلیم‌هایی که کف اتاق‌ها را پوشانده‌اند تا آشپزخانه‌ای کوچک با ابتدایی‌ترین امکانات. ظرف‌های چینی گل قرمز، گاز نوش‌علقه و میزبزی، یخچال قدیمی، گاز فیتیلی‌ای، بالشت و کتاره‌های قدیمی که رسم آن روزها بود، همگی ما را به خانه پدربزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها می‌ان.

بی‌آلایشی این خانه آنجایی دل‌نشین تر می‌شود که می‌فهمیم همسر و یار سال‌های مبارزه و زندگی آقای شهید ایران خانواده‌ای متمول داشتند اما با جان و دل انتخاب کردند که همسفر زندگی طلبه جوانی باشند که اسر لرحه عملی خود قرار داده بود.

فرهنگ و هنر

روایت ارادت هنرمندان در آیین وداع

همزمان با برگزاری آیین وداع و تشییع رهبر شهید انقلاب، جامعه فرهنگی و هنری خراسان رضوی با برپایی خیمه‌ها و موبک‌های فرهنگی و هنری در مشهد و هفت شهرستان استان، برنامه‌های متنوعی را با هدف تجدید میثاق با رهبر معظم انقلاب و تکریم شهدای مظلوم اجرا می‌کند.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی در حاشیه آیین افتتاحیه «خیمه‌هنر و رسانه» در مشهد گفت: در جریان مراسم عظیم تشییع و وداع با رهبر شهید انقلاب که به رویدادی باشکوه تبدیل شده است، جامعه فرهنگی و هنری کشور با برپایی موبک‌ها و غرفه‌های تخصصی، حضور پررنگ و ارادت خود را در این آیین به نمایش گذاشته است. حسین مسگرانی افزود: علاوه بر مشهد، در هفت شهرستان دیگر نیز با برپایی موبک‌ها و خیمه‌های فرهنگی، فعالیت‌های گسترده‌ای در حال انجام است. این برنامه‌ها با هدف «بیعت دوباره و تجدید میثاق با رهبر معظم انقلاب» برگزار می‌شود و طیف گسترده‌ای از هنرهای مختلف را در بر می‌گیرد. وی اظهار کرد: اجرای تزییه، شب‌های شعر، حضور گروه‌های سرود، فعالیت کانون‌های فرهنگی و هنری، خلق آثار خوشنویسی و هنرهای تجسمی با الهام از بیانات رهبر معظم انقلاب، اشعار و نوشته‌های مذهبی، همچنین برپایی نمایشگاه‌های کتاب و نمایشگاه‌های هنری تجسمی، از جمله فعالیت‌های پیش‌بینی‌شده در خیمه‌های هنر و رسانه است.

مسگرانی حضور دانش‌آموزان و هنرستان‌های هنرهای زیبا را از بخش‌های ویژه این برنامه‌ها عنوان کرد و گفت: دانش‌آموزان و هنرستان‌های مرتبط با حوزه «مدرسه میثاق» نیز با هدف عرض ارادت به شهدای مظلوم در این برنامه‌ها حضور دارند و در کنار مراسم تشییع، توجه ویژه‌ای نیز به خانواده شهدا شده است. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی در پایان از همه فعالان عرصه فرهنگ و هنر خواست تا بیست‌ماه جاری، علاوه بر حضور در مراسم اصلی تشییع، در خیمه‌ها و موبک‌های هنر و رسانه نیز برای خدمت‌رسانی و ابراز ارادت حضور یابند.

یادداشت

رسول نوروزی

جغرافیای نمادین مسیر تشییع رهبر شهید؛ روایت چهار گانه تمدن

رویداد تشییع آقای شهید ایران صرفاً یک مراسم وداع نیست، بلکه به‌منابه یک کلان‌رویداد تمدنی، برساختی از هویت، قدرت نرم و پویایی‌های درونی تمدن نوین اسلامی در مواجهه با هژمونی مدرنیته غربی است. بر این اساس، تشییع پیکر حضرت آقا را می‌توان یکی از بزرگ‌ترین عملیات‌های نبرد تمدنی انقلاب اسلامی با غرب دانست. رویدادهای بزرگ اجتماعی را می‌توان از دو منظر متفاوت تحلیل کرد. نخست اینکه، این گونه رویدادها صرفاً وقایعی گذرا و احساسی تلقی می‌شوند که با پایان مراسم، به خاطره‌ای جمعی تبدیل می‌شوند. در نگاه دوم، تلاش می‌شود لایه‌های عمیق‌تر معنا، ساختار و کارکرد تمدنی این رخدادها آشکار شود. تشییع پیکر مطهر رهبر شهید انقلاب اسلامی، از جمله رخدادهایی است که تنها با اتکا به نگاه دوم می‌توان به‌فهمی درست از آن نزدیک‌شد.

مجموعه یادداشت‌های پیش رو که این نوشته نخستین شماره آن است یک ادعای محوری دارد؛ تشییع چنین رهبری، صرفاً یک «مراسم سوگواری» نیست، بلکه یک «کلان‌رویداد تمدنی» است که سازوکارهای بازتولید معنا، مشروعیت، انسجام اجتماعی و تداوم تاریخی یک تمدن را به نمایش می‌گذارد. به بیان دیگر، این رخداد به‌طور همزمان هم «آزمونی» برای سنجش عمق و حیات یک تمدن است و هم «فرصتی» برای بازآفرینی و تجدید قوای حرکت‌بزرگ تمدنی انقلاب اسلامی.

در نخستین یادداشت، جغرافیای نمادین مسیر تشییع را بررسی می‌کنیم. انتخاب مسیر «تهران - قم - عراق - مشهد» برای این تشییع، یک تصمیم صرفاً لجستیکی یا فیزیکی نیست. حتی اگر این انتخاب دقیق در ابتدا با نگاهی راهبردی صورت گرفته باشد، امروز ما با نتیجه‌ای مواجهیم که از آن نیت اولیه فراتر رفته است. این مسیر، در واقع یک جغرافیای نمادین است که ستون‌های اصلی تمدن نوین اسلامی-ایرانی را به‌می‌پیوندمی دهد. در ادامه، هر یک از این ایستگاه‌ها را از منظر کارکرد تمدنی شان تحلیل می‌کنیم:

تهران: تجلی‌گاه قدرت سیاسی و دولت‌سازی

تهران به‌عنوان پایتخت، نماد «دولت‌سازی» و مرکزیت نظام سیاسی است. وقتی میلیون‌ها نفر در تهران در این حرکت عظیم جمع میشوند، این حضور انبوه، مستقیم‌ترین پاسخ به تبلیغات فراگیر غرب‌مبنی بروجود «شکاف عمیق ملت-دولت» در ایران است. این جمعیت میلیونوی، در واقع قدرت سخت و نرم نظام را در «میدان» به رخ می‌کشد و مشروعیت سیاسی-مردمی نظام اسلامی را بازتولید می‌کند.

در نهایت با یک نگاه تمدنی، اینجا کانون تلاقی مردم و حاکمیت است. تشییع در تهران، یعنی نمایش زنده و پویای پیوند امت با ساختار سیاسی انقلاب؛ حقیقتی که تمام فرآیندهای تبلیغاتی دشمن را خنثی می‌کند.

قم: کانون و نماد تولید اندیشه، فقاقت و مشروعیت کلیمی ونظری انقلاب اسلامی

قم قلب تپنده فقاقت و الهیات سیاسی شیعه، خاستگاه نظری انقلاب اسلامی است. آنجا که امام خمینی(ره) در پیام خود به گورباچف، او و اندیشمندان شوروی را دعوت کردند تا با حضور در قم و بررسی علوم عرفای اسلامی از جمله ملاصدرا، سهروردی، ابن سینا و سایر عرفا از عمق اندیشه نجات‌بخش انقلاب اسلامی برای بشریت آگاهی پیدا کنند. حضور پیکر در قم، پیوند ناگسستنی رهبری سیاسی با نهاد مرجعیت و حوزه‌های علمیه را به رخ جهانیان می‌کشد. این حضور، بر اصالت معرفتی و عقیه تئوریک این حرکت تمدنی تأکید دارد و نشان می‌دهد این مسیر مبتنی

۳ طوس

بر یک عقلانیت عمیق اجتهادی است، نه صرفاً یک پوپولیسم سیاسی. تشییع باشکوه در این شهر، پاسخی راهبردی به روایت‌های انحرافی است که در تلاش هستند حوزه علمیه را جریانی «عقب‌مانده» یا «در حال قهقرا» معرفی کنند.

عراق: بازسازی جغرافیای تمدنی تشییع وجهه مقاومت و بازگشت به هویت عاشورایی شیعه

تشییع رهبر شهید در عراق نشان می‌دهد که نهاد مرجعیت و در امتداد آن جایگاه ولایت فقیه در میان امت شیعه و جهان تشییع جایگاهی عمیق و گسترده با پیوندی فراملی و ناگسستنی است. از مهم‌ترین ارکان حرکت تمدنی شیعه که باید از آن به‌عنوان قدرت ژئوپلیتیک شیعه و جبهه اسلام یاد کرد همین پیوند فراملی و مرزهای اعتقادی است.

این کار نهادها و جریان‌های اجتماعی و مردمی دو کشور را همسو با یک داغ و وداع، همراه با قدردانی و حس انتقام و خونخواهی کرده و از طرفی تشییع را تبدیل به یک فضای آیینی واحد فراملی خواهد کرد. جایی که جغرافیای سیاسی جای خود را به جغرافیای مذهبی و اندیشه‌ای می‌دهد.

در نهایت این آیین عظیم یک انگاره فرهنگی عمیق را در پیوند «امام با امت» و پیوند «امت شیعی با نهاد مرجعیت» و پیوند «مقاومت با رهبر مبارز خود» فراتر از مرزها فرادمی‌زند و آن را به رخ جهانیان می‌کشد.

از طرفی، برگزاری تشییع در این جغرافیا، واقعه را از سطح یک مراسم سیاسی یا اجتماعی فراتر می‌برد و آن را در متن روایت تاریخی عاشورا و فرهنگ مقاومت شیعی قرار می‌دهد، زیرا این واقعه به‌صورت نمادین به سرزمین کربلا و جغرافیای تاریخی عاشورا متصل می‌شود. در چنین وضعی شخصیت شهید در روایت جمعی، صرفاً یک فرد یا حتی یک رهبر سیاسی تلقی نمی‌شود، بلکه به‌عنوان امتداد یک الگوی تاریخی فهم می‌شود؛ الگویی که ریشه در عاشورا دارد و در حافظه تاریخی شیعه بارها بازتولید شده است.

این اتصال نمادین، حافظه تاریخی شیعیان را فعال می‌کند. به این معنا که جامعه شیعی، این رخداد را فقط در زمان حال نمی‌بیند، بلکه آن را در امتداد یک تاریخ قدسی و مبارزاتی تفسیر می‌کند. از همین جاست که تشییع در فرهنگ شیعه، غالباً دارای کارکرد بسیج معنوی است؛ یعنی هم احساسات دینی را برمی‌انگیزد، هم آگاهی تاریخی را زنده و هم ظرفیت حرکت جمعی و تداوم خط مبارزه را تقویت می‌کند.

مشهد: کانون هویت عاطفی، معنوی و قدسی با محوریت امامت در تمدن ایرانی-اسلامی

مشهد، نقطه اتصال به ضحج شریف امام رضا(ع) و مقدس‌ترین رکن هویتی شیعه یعنی «امامت» است. مشهد مقدس و آستان قدس رضوی، به‌عنوان مشهد امام رضا(ع) کانون عاطفی، معنوی و قدسی تمدن ایرانی-اسلامی است.

تدفین در این جغرافیا، به معنای بازگرداندن این مجاهدت تمدنی به منبع اصلی فیض و پیوند زدن آن با جامع‌ترین و عمیق‌ترین مفهوم تشییع یعنی امامت ولایت است. این اقدام، پایداری و جاودانگی معنوی این حرکت را در حافظه امت شیعه تضمین می‌کند. برای طول تاریخ و نسل‌های آینده امتداد مسیر امامت و ولایت را در مفهوم ولایت مطلقه فقیه بنشانند گذاری می‌کند. از طرفی باید به این نکته توجه کرد که جریاناتی در کشور سال‌هاست با طرح‌های توسعه شهری، ترویج ناهنجاری‌ها و تلاش برای تغییر ماهیت مشهد از شهری «زیارتی» به «سیاحتی»، سعی در تضعیف این کانون معنوی داشته است.

نتیجه‌گیری جغرافیای مسیر

عبور پیکر از تهران (قدرت و نظام‌سازی سیاسی)، قم (فقاقت، اندیشه و مبانی انقلاب)، عراق (مرزهای اعتقادی و هویت عاشورایی) و مشهد (معنویت و امامت)، روایتی فشرده از کلیت تمدن اسلامی-ایرانی است. این مسیر، نمادهای مشترک هویتی جامعه را از «حالت تخلیق» خارج کرده و حول یک محور مشترک بازخوانی می‌کند.

پیام مردم @QudsKhorasan

چراغ خانه، پدر ستون خانه. آقا جان خیلی خیلی جاتون خالیه. 🙏❤️🇮🇷
سلام به آقای عزیزم، آقا خیلی دلم برای نگاه‌های مهربون و آرومتون تنگ شده. چقدر با دیدن شما آرامش میگیرم. آقا، آقای شهیدم برای عاقبت‌به‌خیری همه‌مون دعا کنین.
خیلی دوست داشتم آقا رو از نزدیک زیارت کنم؛ ولی لیاقت دیدار رهبرم رو نداشتم. خدا خواست آقا بیان مشهد پیش جد بزرگوارشون امام رضا(ع) و اینجا میتونم زیارتشون کنم. جان فدای آقا، حتی لیاقت نداشتم جان‌فداشون بشم.
من سیده محدثه هستم. آخرین پیامم به رهبر عزیزتر از جانم؛ چقدر زود ما را تنها گذاشتین. هنوز زود بود. ما هنوز نتوانستیم یک لحظه بگیم داغی که روی دلمون نشست، تمام شد. ای بابا جون چقدر دلم برای یک لحظه نگاه کردنتون و یک لحظه شنیدن صداتون تنگ شده است. آقای من، الان ما از آمریکا و اسرئیل نمیترسیم؛ چون هنوز بیشتر ملت ایران با آقایمان سید محمدی محکم است. آقای من، بهتون قول میدهم پشت من و سرزمینم ایران باشم. من هم سال ۱۴۰۴ رو تولدم بنیم شدم. من تنها آرزویم شهادت است. ما را هم دعا کنین. دوستتون دارم.

«راضی به رضا»؛ روایتی از نسبت رهبر شهید با امام رضا(ع)

همزمان با آیین تشییع رهبر شهید در مشهد، کتاب «راضی به رضا» از سوی انتشارات به نشر منتشر شد؛ اثری که با مرور و تحلیل بیانات رهبر شهید انقلاب آیت‌الله‌العظمی سیدعلی حسینی خامنه‌ای (رضوان‌الله تعالی علیه) درباره امام رضا(ع)، نسبت فکری، معرفتی و سیاسی ایشان با امام هشتم شیعیان(ع) را روایت می‌کند.

کتاب در سه فصل با عنوان‌های «راضی به رضا»، «تپش رضوی» و «باغبان امامت» تدوین شده است. فصل نخست را میثم امیری، فصل دوم را لیلا شمس به نگارش درآورده‌اند و فصل سوم نیز دربردارنده پیام رهبر شهید انقلاب به کنگره علمی بین‌المللی امام رضا(ع) است.

«راضی به رضا» گزیده‌ای از بیانات، دیدگاه‌ها و روشنگری‌های رهبر شهید درباره سیره، اندیشه و مبارزات سیاسی و فرهنگی امام رضا(ع) را در اختیار مخاطبان قرار می‌دهد و با تبیین چرایی پذیرش ولایت عهدی، شیوه مبارزه هوشمندانه و مقاومت درونی و ساختاری آن حضرت در برابر جریان‌های مخالف تشیع، در پیچه‌ای تازه به فرهنگ رضوی می‌گشاید و مخاطب را به تأملی عمیق‌تر در سیره امام مهربانی‌ها فرامی‌خواند.

لیلا شمس، نویسنده فصل «تپش رضوی»، در گفت‌وگو با آستان نیوز درباره انگیزه شکل‌گیری این اثر اظهار کرد: ایده اولیه کتاب در روزهایی شکل گرفت که کشور در سوگ شهادت رهبر شهید(ره) بود و به دنبال آن بودم که مخاطبان از زاویه‌ای متفاوت به زندگی ایشان نزدیک شوند. آنچه برایم جذاب بود، نگاه ویژه ایشان به سیره ائمه(ع)، به‌ویژه امام رضا(ع) بود؛ از همین رو تصمیم گرفتم سخنرانی‌ها و مکتوبات ایشان را با این رویکرد دوباره مطالعه کنم.

نژوهشی فشرده بر پایه بیانات رهبر شهید

وی با اشاره به روند تألیف کتاب بیان کرد: پژوهش این اثر حدود سه هفته و نگارش آن دو هفته به صورت فشرده زمان برد. باوجود دشواری دسترسی به منابع در آن مقطع، همه بیانات، سخنرانی‌ها و مکتوبات مرتبط با امام رضا(ع) را با استفاده از کلیدواژه‌های مختلف جست‌وجو و مطالعه و سپس مطالب را دسته‌بندی و در قالب جستارهای موضوعی تدوین کردم.

شمس افزود: در جریان این پژوهش به این نتیجه رسیدیم که بیانات رهبر شهید ظرفیت بالایی برای استخراج الگویی جامع از سیره امام رضا(ع) دارد؛ الگویی که هم در عرصه تمدن‌سازی و حکمرانی و هم در ساحت‌های فردی همچون زیارت، خادمی و ارتباط عاطفی با امام قابل مشاهده است.

«تپش رضوی»؛ روایت نگاه تمدن‌ساز به سیره امام رضا(ع)

نویسنده کتاب درباره فصل «تپش رضوی» توضیح داد: هنگام مطالعه بیانات رهبر شهید متوجه شدم ایشان سیره امام رضا(ع) را همچون یک ساختار منسجم می‌بینند؛ ساختاری که امام، قلب تپنده آن است و معارف رضوی همچون خونی در سراسر جامعه جریان پیدا می‌کند. وی در ادامه خاطر نشان کرد: از نگاه ایشان، حرکت امام رضا(ع) از مدینه تا مرو صرفاً یک سفر تاریخی نیست، بلکه فرصتی برای ارتباط مستقیم با مردم و ایجاد یک جریان گسترده فرهنگی و معرفتی است. این ارتباط چهره‌به‌چهره زمینه انتقال معارف اهل بیت(ع) و شکل‌گیری شبکه‌ای از محبت و شناخت را فراهم کرد؛ ظرفیتی که بعدها در تداوم مسیر امامت نیز نقش آفرین شد.

هنر و سیاست؛ دو جلوه از نگاه تمدنی امام رضا(ع)

شمس با اشاره به نگاه رهبر شهید به ابعاد مختلف سیره رضوی اظهار کرد: ایشان حتی در موضوعاتی مانند شعر و هنر نیز نگاه تمدن‌ساز دارند. برای نمونه، در روایت مربوط به دعبیل خزاعی نشان می‌دهند چگونه یک شعر می‌تواند در مدت کوتاهی میان مردم منتشر و به ابزاری برای انتقال پیام اهل بیت(ع) تبدیل شود. این نگاه تنها به هنر محدود نیست و در عرصه سیاست، فرهنگ و مدیریت اجتماعی نیز قابل مشاهده است. وی تصریح کرد: رهبر شهید در همه این عرصه‌ها امام رضا(ع) را طراح یک ساختار اجتماعی و تمدنی معرفی می‌کنند؛ ساختاری که آثار آن تا دوران غیبت و حتی امروز امتداد یافته است.

انتشار همزمان با تشییع رهبر شهید

نویسنده «تپش رضوی» همزمانی انتشار کتاب با آیین تشییع رهبر شهید در مشهد را معنادار توصیف کرد و گفت: این تقارن برای من بسیار تأثیرگذار است؛ گویی شخصیتی که زندگی خود را با نام و سیره امام رضا(ع) گره زده بود، بار دیگر به آغوش آن حضرت بازمی‌گردد. انتشار این کتاب در چنین فضایی می‌تواند به مخاطبان کمک کند تا نسبت عمیق‌تر رهبر شهید با امام رضا(ع) را از خلال سخنان خود ایشان بهتر بشناسند.

حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی الهی خراسانی | محرم که از راه می‌رسد، حال و هوای جامعه تغییر می‌کند.

تاریخی نیستند؛ دوباره با مفاهیمی چون وفاداری، ایثار، حق طلبی و مسئولیت پیمان می‌بندند. در چنین فضایی، اگر وداع با یک شخصیت بزرگ دینی نیز رخ دهد، دیگر نمی‌توان آن را صرفاً یک مراسم تشییع دانست. این دو روایت، در ذهن و دل مردم به هم گره می‌خورند و معنایی فراتر از یک سوگواری معمول پیدا می‌کنند. در فرهنگ شیعه، تشییع هیچ‌گاه تنها بدرقه یک پیکر نبوده است. بدرقه یک عمر مجاهدت، یک اندیشه و یک شیوه زیستن است. مردمی که در این مراسم حضور پیدا می‌کنند، فقط برای ادای احترام نیامده‌اند؛ احساس می‌کنند باید در لحظه‌ای از تاریخ حاضر باشند؛ لحظه‌ای که بعدها از آن به عنوان بخشی از حافظه یک ملت یاد خواهد شد. در روزهای گذشته نیز همین صحنه را دیدیم. پسر و جوان، زن و مرد، خانواده‌هایی که کودکان خود را همراه آورده بودند و سالمندانی که با دشواری خود را به مراسم رسانده بودند؛ هر کدام به زبان خود می‌گفتند این حضور، تنها یک حضور آیینی نیست. مردم آمده بودند تا سهم خود را در بدرقه کسی ادا کنند که سال‌ها بخشی از زندگی و خاطره جمعی آنان بوده است.

تشییع به مثابه فراتر از یک سوگواری

شاید کسانی که از بیرون به این صحنه نگاه می‌کنند، آن را تنها تجمعی بزرگ یا مراسمی رسمی ببینند؛ اما واقعیت این است که آیین‌های جمعی و شعائر مذهبی در فرهنگ ایرانی و اسلامی، کارکردی عمیق‌تر دارند. این مراسم‌ها جامعه را گرد هم می‌آورند، خاطره‌های مشترک را زنده و احساس تعلق به یک هویت مشترک را تقویت می‌کنند. جامعه فقط با نهادهای رسمی پابرجا نمی‌ماند؛ با همین خاطره‌های مشترک و تجربه‌های جمعی نیز دوام پیدا می‌کند.

به همین دلیل است که تشییع شخصیت‌های بزرگ،

یادداشت

بازخوانی هویت جمعی در آیین تشییع

وداعی فراتر از سوگواری

معمولاً پایان یک روایت نیست؛ آغاز روایت‌های تازه است. از فردای مراسم، خاطره‌ها نقل و عکس‌ها ماندگار می‌شوند، روایت‌ها شکل می‌گیرد و نسل‌های بعد درباره آن روزها می‌پرسند. یک مراسم، آرام‌آرام به بخشی از حافظه تاریخی مردم تبدیل می‌شود؛ حافظه‌ای که فقط در کتاب‌ها نوشته نمی‌شود، بلکه در دل‌ها و زبان‌ها ادامه پیدا می‌کند.

مناسک جمعی و بازتولید هویت تاریخی

این ویژگی را می‌توان در فرهنگ شیعه به روشنی دید. عاشورا نیز بیش از آنکه یک واقعه تاریخی باشد، حافظه زنده یک امت است. هر سال که محرم فرا می‌رسد، مردم تنها حادثه‌ای متعلق به قرن نخست هجری را یاد نمی‌کنند؛ بلکه ارزش‌هایی را مرور می‌کنند که آن حادثه برای همیشه در تاریخ به یادگار گذاشت. از همین رو، هر آیین سوگواری در این فرهنگ، خوانه‌انخواه از عاشورا رنگ می‌گیرد و با آن معنا پیدا می‌کند.

مأموستا عابد نقیبی، محقق و پژوهشگر ادیان و مذاهب اسلامی

در اندیشه اسلامی، مرگ پایان حیات نیست، بلکه مرحله‌ای از انتقال وجود انسان به عالمی دیگر است. قرآن کریم بارها بر حقیقت مرگ و بازگشت انسان به سوی خداوند تأکید کرده است: «كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ» (آل عمران: ۱۸۵). در این چارچوب، تشییع پیکر مطهر عالمان دینی، همچون آنچه امروز در حرم مطهر رضوی برای وداع با رهبر فقید انقلاب اسلامی شاهد هستیم، صرفاً یک عمل تشریفاتی نیست، بلکه بخشی از نظام معنایی دین است که به بازسازی رابطه انسان با مرگ، جامعه و خداوند کمک می‌کند. در سنت نبوی، تشییع پیکر اموات به عنوان حقی از حقوق مسلمان بر مسلمان معرفی شده است. پیامبر اکرم(ص) فرمودند: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَاذَةُ الْمَرْيُوضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ...». این حدیث نشان می‌دهد تشییع نه یک امر حاشیه‌ای، بلکه بخشی از حقوق اجتماعی در جامعه اسلامی است. قرآن کریم کرامت انسان را به عنوان یک اصل بنیادین مطرح می‌کند: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ» (اسراء: ۷۰). این کرامت، اساس رفتار اجتماعی مسلمانان با یکدیگر، از جمله در هنگام مرگ و تشییع و تشکیل می‌دهد. همچنین در قرآن کریم، علم چایگاهی ممتاز دارد: «يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ». فقهای اهل سنت این آیه را دال بر برتری جایگاه علمی و اخلاقی اهل علم دانسته‌اند و بر این اساس، احترام به عالمان را بخشی از تعظیم شعائر الهی تلقی کرده‌اند. فضیلت تشییع پیکر اموات در سنت نبوی و فقه اهل سنت، در صحیح بخاری و صحیح مسلم آمده است: «مَنْ شَهِدَ الْجَنَائِزَةَ... فَلَهُ قَبْرُ الطَّانِ». امام نووی در شرح این حدیث بیان می‌کند که «قبیرا» نماد پادشاه عظیم الهی است و هدف آن تشویق جامعه اسلامی به مشارکت در آیین‌های جمعی و تقویت روح همدلی است. فقهای اهل سنت حضور در تشییع را مستحب مؤکد دانسته‌اند و آن را از مصادیق مواسات اجتماعی، تعظیم شعائر دینی و تقویت اخوت ایمانی برشمرده‌اند.

تشییع عالمان؛ سرمایه، هویت، همبستگی جامعه

تشییع عالمان دینی از منظر جامعه‌شناسی دین، معانی چندگانه‌ای دارد. نخست، به بازتولید سرمایه اجتماعی دینی کمک می‌کند؛ حضور گسترده مردم، نشان‌دهنده اعتماد و پیوند عمیق میان دین و جامعه است. دوم، به تعبیر مورس هالبواکس، به مثابه حافظه جمعی عمل می‌کند. جوامع از طریق آیین‌های جمعی، از جمله تشییع در اسلام، حافظه تاریخی خود را بازتولید می‌کنند. سوم، فرصتی برای انتقال ارزش‌هایی چون علم، تقوا و مسئولیت اجتماعی به نسل‌های آینده فراهم می‌آورد. در جهان اسلام

کاوشی فقهی-جامعه‌شناختی در آثار و برکات معنوی تشییع عالمان دینی از منظر اهل سنت

وداع با رهبر شهید؛ پیوند ایمان، هویت و امت

معاصر، شخصیت‌های دینی اغلب علاوه بر نقش مذهبی، در عرصه سیاست و اجتماع نیز تأثیرگذار بوده‌اند. این شخصیت‌ها در مطالعات تاریخی از زوایای مختلفی تحلیل می‌شوند، از جمله: نقش‌شان در تحولات سیاسی منطقه‌ای، مواضعشان در قبال مسائل امت اسلامی و تأثیرشان در گفتمان وحدت اسلامی. موضوعاتی نظیر فلسطین، بوسنی و هزرگوین و دیگر بحران‌های جهان اسلام، در گفتمان رسمی و رسانه‌ای کشورهای اسلامی، به واسطه این شخصیت‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند. در جامعه‌شناسی دین، آیین‌های مرگ نقش مهمی در بازتولید نظم اجتماعی و هویت جمعی ایفا می‌کنند. امیل دورکیم «مناسک دینی» را نه فقط اعمالی فردی، بلکه سازوکارهایی برای تقویت همبستگی اجتماعی می‌داند. در این راستا، تشییع اموات در جوامع اسلامی، به عنوان یکی از قوی‌ترین اشکال «همبستگی مکانیکی» عمل می‌کند؛ جایی که مشارکت جمعی در سوگ، حس تعلق به امت را تقویت می‌بخشد. ویکتور ترنر نیز در نظریه «لیمنالیته»، آیین‌های گذار را بستری برای ایجاد وضعیت‌های مرزی می‌داند که در آن‌ها ساختارهای اجتماعی موقتاً تعلیق شده و وحدت انسانی برجسته می‌شود. از منظر بوردیو، تشییع عالمان دینی نوعی تولید «سرمایه نمادین» است. جامعه از طریق آیین‌ها، ارزش‌های دینی را بازتولید و تثبیت می‌کند. این سرمایه نمادین شامل: احترام به علم، مشروعیت اجتماعی دین، تقویت مرجعیت اخلاقی و استمرار سنت‌های دینی است.

وحدت امت، هویت جمعی، معنای تشییع

اصل وحدت امت اسلامی در قرآن کریم به عنوان یک اصل بنیادین مطرح شده است: «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا» (آل عمران: ۱۰۳). فقهای اهل سنت، از جمله امام شافعی، وحدت امت و پیوند عمیق میان دین و جامعه را از مصادیق مواسات اجتماعی و تعظیم شعائر دینی و تقویت اخوت ایمانی برشمرده‌اند. تشییع عالمان دینی، به واسطه این شخصیت‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند. در جامعه‌شناسی دین، آیین‌های مرگ نقش مهمی در بازتولید نظم اجتماعی و هویت جمعی ایفا می‌کنند. امیل دورکیم «مناسک دینی» را نه فقط اعمالی فردی، بلکه سازوکارهایی برای تقویت همبستگی اجتماعی می‌داند. در این راستا، تشییع اموات در جوامع اسلامی، به عنوان یکی از قوی‌ترین اشکال «همبستگی مکانیکی» عمل می‌کند؛ جایی که مشارکت جمعی در سوگ، حس تعلق به امت را تقویت می‌بخشد. ویکتور ترنر نیز در نظریه «لیمنالیته»، آیین‌های گذار را بستری برای ایجاد وضعیت‌های مرزی می‌داند که در آن‌ها ساختارهای اجتماعی موقتاً تعلیق شده و وحدت انسانی برجسته می‌شود. از منظر بوردیو، تشییع عالمان دینی نوعی تولید «سرمایه نمادین» است. جامعه از طریق آیین‌ها، ارزش‌های دینی را بازتولید و تثبیت می‌کند. این سرمایه نمادین شامل: احترام به علم، مشروعیت اجتماعی دین، تقویت مرجعیت اخلاقی و استمرار سنت‌های دینی است.

به یاد می‌آورد، خاطره‌های مشترکش را زنده می‌کند و آنچه را برایش ارزشمند است، به نسل بعد می‌سپارد.

پیوند محرم و بدرقه شهید؛ تجدید عهد یک ملت

آنچه در ظاهر، بدرقه پیکر رهبر یک ملت است، در حقیقت تجدید عهد با یک میراث است؛ میراثی که اگر در حافظه مردم زنده بماند، اثر آن نیز در تاریخ باقی خواهد ماند. شاید راز ماندگاری برخی تشییع‌ها نیز همین باشد؛ اینکه مردم احساس می‌کنند در آن روز، تنها با یک انسان وداع نکرده‌اند، بلکه صفحه‌ای از زندگی مشترک خود را ورق زده‌اند.

در نهایت و به عنوان جمع‌بندی، می‌توان گفت تشییع پیکر رهبر شهید ملت ایران و خانواده گرامی ایشان، صرفاً یک وداع تاریخی و عاطفی نیست، بلکه جلوه‌ای آشکار از حیات و پویایی هویت جمعی ایرانیان به شمار می‌رود. در روزگاری که ابزارهای نوین ارتباطی به دنبال تضعیف پیوندهای مذهبی، اجتماعی هستند، آیین‌های بزرگ نشان می‌دهند شعائر دینی کماکان پابرجاست و به عنوان نقطه اتکابی برای حفظ انسجام جامعه، همواره کارگشا و از نمادهای وحدت‌بخش است. حضور میلیونی مردم ثابت کرد این ملت، ارزش‌های اصیل دینی و ملی را فراتر از سلبقه‌های مقطعی پاس می‌دارد.

بنابراین، پیوند عمیق میان سوگواری محرم و بدرقه رهبر شهید ملت ایران، بستری را فراهم می‌کند تا باورهای اعتقادی جامعه بار دیگر صیقل خورده و بازتولید شوند. آیین‌ها و مناسک، سرمایه‌ای اجتماعی و بی‌بدیل تولید می‌کنند که در بزنگاه‌های تاریخی، مانع از فروپاشی معنایی جامعه می‌شود. در حقیقت، پیام نهایی این حضور آن است که روایت مجاهدت و شهادت هرگز با رفتن آدم‌ها به پایان نمی‌رسد؛ بلکه از درون همین آیین‌ها، انگیزه‌ها و روایت‌های تازه‌ای متولد می‌شود که ضامن ایستادگی و پایداری نسل‌های آینده خواهد بود. این تجدید عهد مستمر، دقیقاً همان نیروی محرکه‌ای است که هویت تاریخی ما را زنده و پویا نگاه می‌دارد.

قرآنی، حدیثی و فقهی اهل سنت و همچنین تحلیل‌های جامعه‌شناختی، تشییع جنازه یکی از مهم‌ترین آیین‌های دینی با کارکردهای چندلایه است که در مورد عالمان دینی، ابعاد نمادین و اجتماعی عمیق‌تری پیدا می‌کند. مطالعه این پدیده در جهان اسلام معاصر نشان می‌دهد تشییع شخصیت‌های اثرگذار مثل شهید امام خامنه‌ای عزیز، بخشی از فرایند تولید معنا، هویت و انسجام اجتماعی در جوامع مسلمان است. در فقه اسلامی، اصل تشییع پیکر اموات از مشترکات مهم میان مذاهب مختلف اهل سنت و شیعه محسوب می‌شود؛ با وجود تفاوت‌های جزئی در برخی احکام فقهی مانند نحوه حمل میت یا برخی اذکار، اصل مشارکت در تشییع و دعا برای میت، مورد اتفاق فقهای اسلامی است. در این میان، فقهای حنفی حضور در تشییع را مستحب مؤکد و از حقوق مسلمان بر مسلمان می‌دانند، شافعیان آن را از مصادیق «تعظیم شعائر» و موجب ثواب عظیم دانسته‌اند؛ مالکی‌ها بر جنبه اجتماعی تشییع و تقویت همبستگی اجتماعی تأکید دارند و حنبلی‌ها نیز تأکید ویژه‌ای بر همراهی تادفن میت و استمرار حضور در تشییع قائل هستند. افزون بر این، در تحلیل‌های انسان‌شناختی دین، تشییع به عنوان «آیین بازتولید معنا» عمل می‌کند؛ جایی که کلیفوردر گریتر دین را «نظامی از نمادها» می‌داند که به انسان امکان تفسیر جهان را می‌دهد. در این چارچوب، تشییع پیکر اموات، مرگ را از یک رخداد فردی به تجربه‌ای جمعی تبدیل کرده، احساس فقدان را قالب همبستگی اجتماعی بازتفسیر و معنای اخلاقی زندگی را برجسته می‌کند.

میراث رهبر شهید؛ حافظه تمدنی و وحدت امت

عالمان دینی، چون رهبر شهید ما، حاملان سنت علمی، اخلاقی و فقهی تمدن اسلامی‌اند. تشییع و تدفین پیکر مطهر ایشان که امروز در حرم مطهر رضوی انجام می‌شود، نه تنها یادآور استمرار زنجیره علم دینی و تثبیت جایگاه آن است، بلکه فراتر از آن، به تعبیر ابن خلدون، بخشی حیاتی از حافظه تمدنی و پیوند نسل‌ها با میراث علمی است. بررسی‌ها نشان می‌دهد تشییع در اسلام دارای سه لایه اصلی است: فقهی (مستحب مؤکد پادشاه اخروی)، اخلاقی (تجلی همدلی و احترام) و اجتماعی-تمدنی (سازوکار همبستگی و سرمایه اجتماعی دینی). این ابعاد، در مورد شخصیت‌های مرجع علمی و اخلاقی، تقویت می‌شوند. از منظر منابع معتبر اهل سنت، حضور در این مراسم، علاوه بر ثواب اخروی، به تقویت همبستگی اجتماعی و تعمیق پیوندهای ایمانی کمک می‌کند. در سطح کلان‌تر، وداع با عالمان و شخصیت‌های اثرگذار، همچون رهبر شهید، فرایندی برای حفظ حافظه تاریخی و بازتولید هویت جمعی امت اسلامی است که نقشی محوری در شکل‌دهی احساس تعلق دینی و اجتماعی ایفا می‌کند.